

Coalitieakkoord

2015-2019

Overijssel Werkt!

Verbinden, versterken
en vernieuwen

Overijssel Werkt!

Verbinden, versterken
en vernieuwen

Coalitieakkoord

2015-2019

De onderhandelingsdelegatie:

Namens CDA:

dhr. M.J.B.B. Reesink en dhr. Y.J van Hijum

Namens VVD:

dhr. J.G.J. Joosten en mevr. M.T. van Haaf

Namens D66:

mevr. G.J. Overmeen-Bakhuis en dhr. E. Lievers

Namens ChristenUnie:

dhr. J. Westert en dhr. E. Boerman

April 2015

Overijssel Werkt!

Wij zijn trots op Overijssel. Een provincie met vele kwaliteiten die tot uiting komen in de mooie landschappen, de verscheidenheid aan steden en regio's, het ondernemerschap, de bloeiende cultuur, de nuchtere, hardwerkende mensen én het karakteristieke Overijsselse 'noaberschap'. Onze unieke ligging grenzend aan Duitsland biedt internationale kansen. Al onze inspanningen zijn erop gericht deze kwaliteiten te behouden en verder uit te bouwen. De ontwikkelingen in de samenleving – onder andere op demografisch, economisch en technologisch terrein – stellen ons voor uitdagingen. Het is onze taak te anticiperen op deze veranderingen om de kwaliteiten die bijdragen aan het wonen, werken, ondernemen, sporten en recreëren in Overijssel te borgen.

Dit kunnen én willen wij niet alleen. Onder het motto "Overijssel Werkt!" is het onze ambitie om, gezamenlijk met partijen in de Staten en partners – bedrijfsleven, kennisinstellingen, mede-overheden, maatschappelijke organisaties en inwoners – aan de slag te gaan. Dit doen wij vanuit een open en uitnodigende houding, wetende dat een bundeling van krachten tot het beste resultaat voor de Overijsselse samenleving zal leiden en vanuit het besef dat we elkaar nodig hebben om de gewenste vooruitgang te boeken.

We kiezen voor een akkoord op hoofdlijnen. Een akkoord waarmee we een wenkend perspectief schetsen en iedereen die zijn steentje bij wil dragen aan het realiseren van dit perspectief uitnodigen. In dit akkoord geven wij aan wat wij zien als dé hoofdpogaven voor de komende jaren voor Overijssel. Voor deze hoofdpogaven geven wij richting en koers: wat we willen bereiken, waarom en met wie. Heel bewust kiezen we er voor om waar mogelijk niet het 'hoe' te beschrijven. Wij realiseren ons dat we leven in een samenleving die zeer snel verandert. De goede oplossingen van gisteren kunnen zomaar de dogma's van morgen zijn en ons in de weg staan onze doelen op een adequate manier te bereiken. Maar ook omdat we ons nadrukkelijk beseffen dat de provincie Overijssel, en overheden in het algemeen, voor het realiseren van haar ambities anderen keihard nodig hebben. "Overijssel Werkt!" draagt daarmee nadrukkelijk de boodschap van gedeelde ambitie uit.

De maatschappelijke opgaven zijn leidend in de wijze waarop wij invulling geven aan onze eigen rollen en taken. Zo pakken wij de regie ten aanzien van een aantal prangende vraagstukken op het fysiek-economische domein, maar werken wij in andere gevallen meer vanuit een faciliterende en agenderende rol. Wij zullen het voortouw nemen, stevig optreden en heldere keuzes maken wanneer dat gevraagd wordt, maar aarzelen niet om anderen uit te nodigen om tot betere oplossingen te komen. Hierbij past een bestuursstijl die ruimte geeft om op een coöperatieve wijze een brede betrokkenheid vanuit de Overijsselse samenleving te bevorderen. Wij staan voor een transparante en weerbare overheid, die rekenschap geeft van haar inzet en prestaties. De begrippen richting, ruimte en betrokkenheid vormen daarmee de leidraad in ons handelen. Deze bestuursstijl betekent ook dat we als coalitiepartijen steeds op zoek zullen gaan naar breed draagvlak bij de niet-coalitiepartijen en de mogelijkheden hiervoor niet in dit coalitieakkoord afperken.

Wij dagen onszelf, u en onze partners uit om de trots die we voelen bij onze provincie in te zetten om de maatschappelijke opgaven waar we samen voor staan voortvarend op te pakken en de kwaliteiten van Overijssel te koesteren en verder te versterken!

1. Hoofdoopgaven

Wij onderscheiden in de komende periode een aantal hoofdoopgaven voor Overijssel. Oopgaven waar wij samen met Provinciale Staten, onze inwoners en samenwerkingspartners de schouders onder willen zetten in het belang van de Overijsselse samenleving. Deze hoofdoopgaven zijn bepalend voor onze inzet in de komende periode.

Per hoofdoopgave benoemen wij op hoofdlijnen een aantal inhoudelijke afspraken en uitgangspunten, die ons als coalitiepartijen onderling binden en tegelijkertijd een eerste richting geven in de nadere uitwerking van onze ambities. Voor de verdere invulling en wijze waarop de ambities gerealiseerd worden, benutten we graag de energie van de Overijsselse samenleving. We hebben elkaar nodig om recht te doen aan het motto "Overijssel Werkt!" over de verschillende opgaven heen, zodat de gewenste resultaten voor Overijssel worden gerealiseerd.

De financiële bedragen die hieronder worden genoemd, zijn de extra investeringen die wij ter realisering van dit coalitieakkoord beschikbaar stellen. Onze aanvullende investeringsimpuls bevat in totaal € 244 miljoen. Deze investeringsimpuls komt bovenop de projecten die de afgelopen periode in gang zijn gezet of nog in ontwikkeling zijn, waarbij tegelijkertijd ook sprake is van een aantal heroverwegingen. Onze geplande investeringen in de periode 2015-2019 komen daarmee op een totaalbedrag van € 1.616 miljoen. De financiële vertaling van dit coalitieakkoord en de koppeling met de huidige investeringsagenda is in het volgende hoofdstuk geduid.

Bestuursstijl en kwaliteit bestuur

Gewijzigde omstandigheden stellen nieuwe eisen aan het provinciaal bestuur. Wij werken vanuit een moderne bestuursstijl aan onze ambities en opgaven. Dit doen wij op basis van een intrinsieke wens tot samenwerking. Kwalitatief goed en samenwerkend bestuur is van groot belang voor een effectieve en efficiënte aanpak van maatschappelijke opgaven in Overijssel. In de komende periode investeren wij voor het realiseren van deze ambities € 10 miljoen extra.

- De veranderende samenleving vraagt om een interactieve en participatieve overheid die dichtbij en bereikbaar is en die ruimte geeft aan initiatieven van inwoners en bedrijfsleven. Een modern bestuur dat goed aangesloten is op de samenleving. Aan de hand van onze Participatiecode gaan wij actief aan de slag met de vraag hoe hier vorm aan te geven. Deze veranderende werkwijze heeft ook gevolgen voor het samenspel tussen PS, GS en ambtelijke organisatie. Wij streven naar een moderne bestuursstijl waarbij de interactie kan variëren in vorm, tijdstip en aard. Wij stimuleren experimenten met nieuwe vormen van samenwerking. In dat streven past de ambitie dat Statenvoorstellen toegankelijk en begrijpelijk zijn. Wij vragen het nieuwe college heldere en beknopte Statenvoorstellen op te stellen (richtsnoer 4 A4). Daarnaast geven wij het college de opdracht om onnodig ingewikkelde en belemmerende regelgeving te voorkomen en bestaande regelgeving op deze punten te checken.
- In aanloop naar het opstellen van de begroting 2016 geven wij het nieuwe college de opdracht om in gesprek met de partijen in de Staten en onze inwoners en samenwerkingspartners met voorstellen te komen over het 'hoe': de wijze waarop in gezamenlijkheid invulling wordt gegeven aan dit coalitieakkoord. Wij voeren een midterm review uit om halverwege de collegeperiode de voortgang op de hoofdogaven uit de coalitieakkoord te bekijken en onze aanpak waar nodig bij te sturen.
- De maatschappelijke opgaven zijn leidend voor ons handelen. Op basis daarvan bepalen wij onze rol en samenwerkingspartners. Wij werken daarom in wisselende verbanden samen met gemeenten, waterschappen, andere provincies, Rijk, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners. Wij zetten de goede samenwerking met Gelderland door. Wij maken aan de voorkant duidelijk vanuit welke rol wij handelen en wat onze inzet is.

- De financiële positie van de gemeenten staat onder grote druk. Wij hechten aan autonome en doortastende gemeenten die in staat zijn hun eigen vraagstukken op te lossen. Wij stimuleren de slagvaardigheid van gemeenten via pilots. Ons financieel en interbestuurlijk toezicht voeren wij uit op basis van heldere en transparante normen.
- Wij erkennen het toenemend belang van Europa en Duitsland, dat vooral door hechte samenwerkingsrelaties op termijn winst voor Overijssel kan opleveren.
- De provincie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Gezien de ontwikkelingen in het bestuurlijk landschap, onder andere de toenemende intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en regionale samenwerking, komen wij met een heldere provinciale visie op de kwaliteit van het openbaar bestuur in Overijssel. Democratische legitimiteit, slagvaardigheid en transparantie zijn daarin voor ons belangrijke uitgangspunten.
- We stellen middelen beschikbaar voor het uitvoeren van experimenten, pilots e.d. binnen de verschillende hoofdopgaven om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen op de lange(re) termijn.
- We streven naar een flexibele organisatie die mee kan bewegen op de opgaven. Waar nodig voor het realiseren van onze opgaven zal dit ook inhuur voor tijdelijke opgaven vragen. Wij blijven scherp op de omvang van de ambtelijke organisatie, een compacte overheid.

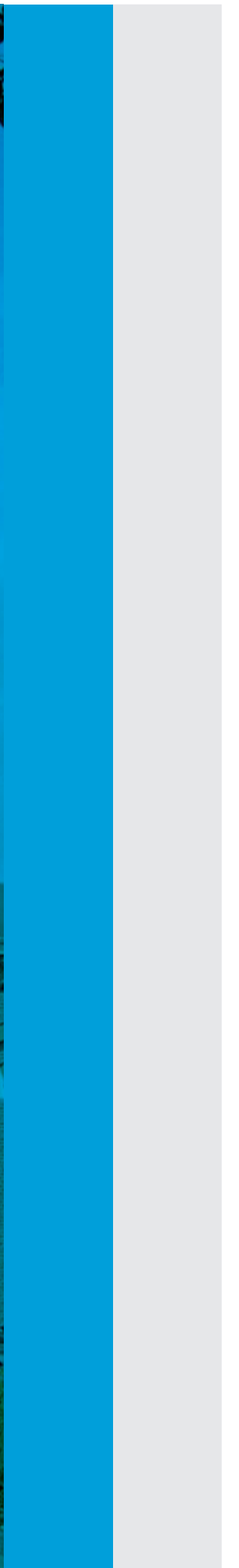
Economie en werkgelegenheid

Het versterken van de regionale economie is onze belangrijkste opgave. Daarin investeren wij de komende periode € 108 miljoen extra. De werkgelegenheid in Overijssel heeft een flinke knauw gehad de afgelopen jaren. Met name de hoge werkloosheidspercentages in Twente vragen snelle aandacht. Het behouden en uitbreiden van de werkgelegenheid is dan ook een speerpunt voor ons. Vanuit het besef dat wij daar vooral randvoorwaardelijk aan bij kunnen dragen, zetten wij ons op verschillende manieren in om de stuwende kracht van de economie verder tot bloei te laten komen.

- Ons regionaal economisch beleid bestaat uit de volgende drie pijlers: een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven, een betere aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs en het stimuleren van innovatie en ondernemerschap. Wij vervullen hierin een stimulerende en ondersteunende rol door het scheppen van de juiste randvoorwaarden en het wegnemen van belemmeringen, zodat ondernemers zich maximaal kunnen ontwikkelen.
- Als stip op de horizon hebben wij de ambitie om toe te groeien naar een circulaire economie. Dit vraagt van ons visie en ontwikkelkracht, waarin wij met partners een herkenbare afweging maken in het beleid naar vergroenen en verdienen.
- Veel van het geld wordt verdiend in internationale afzetmarkten en dus niet alleen in Overijssel. Hoe internationaler het bedrijfsleven opereert hoe gunstiger de perspectieven. Wij werken grensontkennend samen met onze Duitse burens en houden ons vizier actief gericht op de mogelijkheden die zich internationaal voordoen voor het Overijsselse bedrijfsleven. Wij investeren in vroegtijdige gerichte Europese beleidsbeïnvloeding en benutten de cofinancieringsmogelijkheden van de Europese programma's maximaal. Wij reserveren € 22 miljoen extra om het multipliereffect van Europese fondsen op verschillende opgaven optimaal te benutten.
- Wij kiezen er in onze activiteiten voor om gericht aan te sluiten op de kracht en eigenheid van de economische regio's. Lopende initiatieven als 'Twente Werkt', de Commissie van Wijzen en het borgen en doorontwikkelen van de bestaande innovatie-infrastructuur in de regio's Zwolle, Twente en Stedendriehoek/Deventer zijn hierbij belangrijke ankers. De focus op Topsectoren, MKB en zzp-ers gaat daarbij hand in hand.
- Wij hebben specifiek aandacht voor de sector recreatie en toerisme vanwege zijn aandeel binnen de werkgelegenheid in Overijssel. Dit is, naast het vestigingsklimaat en cultuur, een belangrijke reden dat wij blijven investeren in evenementen en festivals.
- Wij zijn er van overtuigd dat de grootste kansen om de economische vitaliteit van Overijssel te versterken zijn gelegen in kennis, innovatie en onderzoek en ontwikkeling. Wij vervullen een verbindende en faciliterende rol tussen ondernemers, kennisinstellingen en bedrijven om de stap van een slim idee naar een concurrerend en werkgelegenheid genererend product te bevorderen. Om de toekomstige verdien capaciteit in onze provincie te borgen en uit te bouwen zetten wij onverminderd in op de nieuwe maakindustrie. Dit versterkt de concurrentiepositie van het bedrijfsleven en verbetert de innovatiekansen voor en toepassing door het MKB. Wij hebben de ambitie om de meest ondernemingsvriendelijke provincie van Nederland te zijn. We starten hiervoor o.a. pilots met regelvrije zones aansluitend op de landelijke pilots en zorgen voor ondersteuning van startende ondernemers.
- Nog meer dan nu al het geval is, zetten wij in op het faciliteren en agenderen van een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Bijzonder aandachtspunt is de vraag hoe wij kunnen bijdragen aan de opgaven van gemeenten om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (jong én oud) weer een toegang te kunnen geven. We verwachten hiervoor van het nieuwe college voorstellen.

Leefomgeving

Onze provincie wordt gekenmerkt door bruisende steden en een vitaal platteland. Voor ons zijn stad en platteland geen tegenstelling. Ze betekenen onderling veel voor elkaar en dragen beiden bij aan de kwaliteiten in Overijssel. Een gezonde en veilige leefomgeving is essentieel voor de leefbaarheid. Onze inwoners mogen erop vertrouwen dat de basiskwaliteiten, zoals schoon drinkwater, droge voeten en schone lucht zijn gegarandeerd. Deze basiskwaliteiten werken wij uit in de revisie van onze Omgevingsvisie. Vraag en aanbod op de vastgoedmarkt zijn niet in balans. Dit geldt voor de woningmarkt, maar in nog belangrijkere mate voor de binnensteden, voorzieningen, bedrijventerreinen, kantoorlocaties en leegstaande boerderijen. Wij koesteren de ruimtelijke kwaliteit die onze provincie karakteriseert en accepteren niet dat deze verrommelt. In deze ambities investeren we de komende periode € 14 miljoen extra.

- Ten behoeve van de stedelijke ontwikkeling leggen wij actief de verbinding tussen het economische en het ruimtelijke domein. We maken daarbij gebruik van de ontwikkelingen in het kader van Agenda Stad van het Rijk en Urban Agenda in Europa.
- Een belangrijke pijler van leefbaarheid is het voorzieningenniveau. Wij vinden het van belang dat de kwaliteit van leven op het platteland behouden blijft, waaronder de (digitale) bereikbaarheid.
- Als hoeder van de ruimtelijke kwaliteit hanteren we heldere kaders gericht op regionale afstemming van vraag en aanbod en schromen we niet om ons instrumentarium te benutten om zorgvuldig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit te bevorderen. We nemen de ladder van duurzame verstedelijking op in onze verordening, op een zodanige wijze dat er ruimte blijft voor lokaal maatwerk (waarbij herstructurering/inbreiding altijd voorgaat op uitbreiding).
- De focus verschuift van nieuw ontwikkelen naar gericht transformeren, beheer, renovatie en onderhoud. De match tussen vraag en aanbod is primair een lokale opgave en daarmee een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Als de afstemming onvoldoende tot stand komt, brengen wij regionaal betrokkenen bij elkaar. Daarnaast voeren we pilots en studies uit en brengen onze kennis actief in.
- In navolging van de succesvolle werkwijze van HMO bij de herstructurering van werklocaties, zetten wij een soortgelijk vehikel in voor herstructurering van leegstand in de binnenstad. Dit gebeurt in kansrijke gebieden onder voorwaarde dat anderen ook bijdragen.
- We willen als provincie een steviger positie bij afwegingen die het Rijk maakt voor activiteiten in de diepe ondergrond. Ondergrond is voor ons geen sluitstuk, maar onderdeel van ons ruimtelijk beleid. Het is onze ambitie dat Overijssel in 2024 zoveel mogelijk asbestvrij is. De asbestdaken dienen, conform Rijksbeleid, in 2024 te zijn verwijderd. Ook voor de andere vormen van asbestgevaar ontwikkelen wij concrete plannen met partners.
- Wij verbinden ons samen met onze partners aan de ambities van de in gang gezette gebiedsontwikkelingen.

Energie en duurzaamheid

De energietransitie is voor ons van groot belang om een groene groei van de economie mogelijk te maken. Duurzame opwekking, besparing en hergebruik gaan namelijk hand in hand met nieuwe economische kansen. Dit leidt tot werkgelegenheid, goedkoper wonen, efficiënter ondernemen en een gezonde leefomgeving. We combineren de gewenste energietransitie met het stimuleren van werkgelegenheid.

- Wij blijven inzetten op de ambitie om het aandeel hernieuwbare energie in Overijssel naar 20% te laten groeien. De looptijd voor het realiseren van deze ambitie verlengen wij naar het jaar 2023. Hierdoor kunnen we binnen de huidige beschikbare budgetten beter inspelen op initiatieven van burgers, organisaties en bedrijven in Overijssel die een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van deze doelstelling. Wij geven daar op de volgende manieren invulling aan:
  - Een herverdeling tussen de budgetten: omdat het tempo van financiering vanuit het Energiefonds (vanwege wijzigingen op de financieringsmarkt) lager is dan bij de start verondersteld, wordt de maximale omvang van het Energiefonds verlaagd van € 250 miljoen naar € 200 miljoen. Van de hieruit vrijvallende middelen wordt € 30 miljoen ingezet voor het programma Nieuwe Energie.
  - Verruiming van de criteria van zowel het Energiefonds als het programma Nieuwe Energie onder andere voor lokale initiatieven, innovatie en renovatie (energiezuinig) van de woningvoorraad en maatschappelijk vastgoed. Op deze manier spelen wij in op de veranderde vraag naar financiering, waardoor aangesloten wordt bij initiatieven van onderop en werkgelegenheid wordt gecreëerd.
  - Het Energiefonds wordt revolverend, waardoor extra investeringsruimte wordt gecreëerd. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheid voor het aantrekken van externe co-financiering.
- Wij houden vast aan de afspraak tussen Rijk-IPO om in 2020 85,5 MW windenergie in Overijssel te realiseren. Indien voldaan is aan deze afspraak zullen wij geen dwingende ruimtelijke instrumenten meer inzetten voor de plaatsing van windmolens. We ontsluiten het Energiefonds voor alternatieve vormen van windenergie.

Mobiliteit

Een sterke regionale bereikbaarheid over weg, water en spoor is een voorwaarde voor het aanjagen van de economie. Wij zetten in op een regionaal kernnet met daarin de belangrijkste regionale verbindingen. Het OV in Overijssel vraagt slimme en innovatieve aanpassingen. Het gaat om het totaalpakket, zodat iedereen veilig en snel de plaats van bestemming kan bereiken. Om onze ambities op het terrein van mobiliteit en bereikbaarheid kracht bij te zetten, stellen wij voor de komende periode eenmalig € 61 miljoen extra beschikbaar. Indien nodig zullen wij - aan de hand van de gestelde criteria – overgaan tot heroverwegingen om onze ambities te kunnen realiseren.

- Wij zetten ons in voor een solide en duurzaam mobiliteitssysteem in Overijssel. Dat betekent een mobiliteitssysteem dat bestaat uit een combinatie van verschillende vervoersmodaliteiten (auto, OV en spoor, fiets en vervoer over water), die goed op elkaar aansluiten en toekomstbestendig zijn. Bij het bepalen van onze inzet op mobiliteit hanteren wij de volgende criteria: veiligheid, doorstroming en leefbaarheid.
- Wij zullen het Rijk actief aansporen om de verkeersveiligheid en doorstroming van rijkswegen te verbeteren.
- In het kader van de herijking OV-tactiek gaan wij de komende vier jaar samen met alle betrokkenen actief op zoek naar slimme oplossingen waarmee tegelijkertijd de aankomende bezuinigingen worden ondervangen. Duurzame initiatieven van onderop kunnen op onze steun rekenen. Wij zien kansen in vernieuwende experimenten en pilots.
- Goederenvervoer biedt economische kansen, maar heeft ook nadelen met betrekking tot de leefbaarheid. We kijken daarom in het bijzonder naar de mogelijkheden voor meer goederenvervoer over water.
- Naast de projecten die we op de korte termijn realiseren, maken wij ons ook sterk voor de opgaven die wij op de lange(re) termijn voor ons zien. Wij ontwikkelen een netwerkvisie op de totale mobiliteits- en logistieke opgave binnen de provincie, teneinde keuzes te maken in bijvoorbeeld de prioritering van vervangingsinvesteringen en regulier beheer en onderhoud.

Natuur en landbouw

Wij streven naar een goede balans tussen ecologie en economie. Dit doen wij door aan de voorkant de verbinding te zoeken tussen de verschillende opgaven van de provincie. Wij zien natuur, landschap en landbouw als bronnen van welvaart, grondstoffen, toerisme, energie en regionale identiteit. Het behoud van de kwaliteiten van natuur en landschap vinden wij van grote waarde. Tegelijkertijd bieden we ruimte voor economische ontwikkeling. Dit hoeft geen tegenstelling te zijn, maar vraagt gerichte afwegingen en maatwerk. Duurzaamheid en innovatie zijn voor ons belangrijke pijlers in het bieden van kansen aan ondernemerschap in de natuur en in de landbouw.

- We zetten in op een snelle en slagvaardige realisatie van de ontwikkelopgave EHS/N2000 zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie. De daarvoor huidige beschikbare budgetten zijn taakstellend en zullen effectief en efficiënt worden ingezet om het maximale resultaat voor natuur en landbouw te realiseren. We bouwen voort op de samenwerking met de partners van het akkoord "Samen werkt beter".
- Binnen deze opgave zijn wij steeds op zoek naar lokaal maatwerk, waarbij het realiseren van de afgesproken doelen uiteraard het uitgangspunt blijft. We stellen ons gedurende het proces continu de vraag welke maatregelen slimmer of effectiever kunnen. Daarbij geldt: waar tijdens de realisatiefase van de geplande maatregelen synergievoordelen ontstaan – waardoor deze goedkoper kunnen worden uitgevoerd – de middelen beschikbaar blijven voor andere activiteiten in dat betreffende gebied mits hiervoor een breed draagvlak bij de betrokken partners is.
- We vinden het belangrijk dat de ontwikkelruimte die ontstaat evenwichtig wordt verdeeld over belanghebbende (agrarische) ondernemers en andere partijen, zodat een gezonde en duurzame ontwikkeling van de Overijsselse economie in alle sectoren voor nu en in de toekomst mogelijk is. We onderzoeken samen met de partners in SWB-verband of het noodzakelijk is aanvullende regels op te stellen voor de uitgifte van ontwikkelruimte. Daarbij betrekken we ook de mogelijkheid om voorrang te verlenen aan initiatieven die sterker bijdragen aan een duurzame economie.

- De Nationale Landschappen en Nationale Parken zijn dé parels van de natuur en het landschap in Overijssel. Niet alleen voor de bewoners, maar ook voor recreatie en toerisme in de provincie. Wij willen de kwaliteiten van de twee Nationale Landschappen (Noord-Oost Twente en IJsseldelta) voor de toekomst behouden en versterken. De lopende programma's worden daarom binnen de huidige beschikbare budgetten afgerond. We zien het als een opgave om de energie die bij lokale partners is ontstaan, gericht op het ontwikkelen en benutten van kansen, te blijven borgen gekoppeld aan de belangrijkste opgaven binnen het gebied. Voor de beide Nationale Parken geldt dat we samen met lokale partners het initiatief nemen tot een verhoogd ambitieniveau - een Nationaal Park met een toegevoegde waarde, een sterk merk met een visie en structuur. In het kader van de eerder genoemde uitwerking van dit coalitieakkoord geven wij het college de opdracht tot een stappenplan te komen om dit verhoogde ambitieniveau te realiseren.
- We zetten vol in op de realisatie van de ambities uit de beleidsbrief Agro&Food om de duurzaamheid in de Agro&Foodketen te versterken. Dit betekent dat we ons met name richten op de volgende drie deelaspecten:
  - Marktgericht: als onderdeel van de hiervoor genoemde economie-impuls faciliteren wij het innoverend vermogen van marktpartijen en geven wij ruimte aan voorlopers in proeftuinen.
  - Leefomgevinggericht: bij vergunningverlening gaan we uit van nationale wet- en regelgeving én de best beschikbare techniek om innovaties breed te laten landen en een gelijk speelveld te handhaven. We houden de hiervoor reeds gereserveerde middelen € 7 miljoen beschikbaar.
  - Gebiedsgericht: we willen o.a. het beproefde instrument Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving ook de komende jaren blijven inzetten onder meer om de ruimtelijke kwaliteitsontwikkeling rond agrarische bedrijven te realiseren. We onderzoeken daarnaast andere methoden om met lokaal maatwerk en initiatieven te ondersteunen. We maken hiervoor in totaal € 8 miljoen extra beschikbaar.

Cultuur en sociaal

De kwaliteiten van onze provincie hebben wij vooral te danken aan onze inwoners zelf. Veel initiatieven ontstaan vanuit de samenleving, doordat inwoners, ondernemers en instellingen samen de handen ineen slaan. Voor het realiseren van onze ambities op het culturele en sociale domein investeren wij de komende periode € 21 miljoen extra.

Cultuur is een belangrijke verbindingsfactor. Het bepaalt en vormt onze identiteit en draagt bij aan de economie en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Dit geldt voor kunst, maar bijvoorbeeld ook voor evenementen en festivals.

- Het huidige cultuurbeleid, dat loopt tot en met 2016, zetten wij voort. Wij houden het huidige beleid tegen het licht om te zien hoe wij onze ambities op het culturele domein het beste kunnen realiseren. Wij vragen het college in de nieuwe provinciale cultuurnota het beleid ten aanzien van de culturele basisinfrastructuur op te nemen.
- Wij bouwen voort op de lijn die met cultureel ondernemerschap is ingezet. Innovatie en bundeling van krachten zijn voor ons van groot belang om de vitaliteit en financiële zelfstandigheid van de culturele sector te versterken. Talentontwikkeling en cultuureducatie zijn een wezenlijk onderdeel van cultuurparticipatie.
- Wij zetten ons in voor behoud en versterking van het cultureel erfgoed in brede zin: monumenten, streektaal en bouwkunst. Dit is van belang voor de regionale identiteit en het draagt bij aan de werkgelegenheid.

De sociale kwaliteit in Overijssel wordt gekarakteriseerd door 'noaberschap'. Dit komt onder meer tot uiting in de vele vrijwilligers, de lokale initiatieven voor de eigen leefomgeving en de coöperaties op het gebied van duurzaamheid. De unieke karakteristieken van de Overijsselse samenleving bieden legio kansen om de opgaven waar wij voor staan gezamenlijk op te pakken.

- Sociale kwaliteit is een geïntegreerd onderdeel van de verschillende kerntaken van de provincie. Het stimuleren van initiatieven van onderop en het bevorderen van participatie krijgt binnen de kerntaken vorm. Via het Noaberschapfonds blijven wij dit ondersteunen.
- Aan het huidig beschikbare budget voor sociaal wordt niet getornd. Criteria voor het inzetten van dit geld zijn: stimuleren zelforganiserend vermogen, gemeente- en themaoverschrijdend, financiering op project- en programmapbasis en het leveren van een bijdrage aan provinciale doelen. Op deze manier blijven wij investeren in de sociale kwaliteit van de provincie.
- Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid en sociale samenhang. Daarom stimuleren wij de breedtesportbeoefening in de provincie samen met gemeenten en sportorganisaties via een programmatische aanpak en via evenementen.

2. Financiële vertaling

Wij staan voor een gezonde financiële huishouding. Nu en in de toekomst. Dat betekent dat onze begroting (meerjarig) incidenteel en structureel sluitend is. Daarbinnen hebben wij een investeringsagenda die wij inzetten ten behoeve van het realiseren van onze inhoudelijke opgaven voor Overijssel.

Financieel kader

Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor ons financieel beleid:

- Uitgangspunt blijft dat wij de middelen die we met de verkoop van de aandelen van Essent in 2009 hebben ontvangen op een duurzame en effectieve wijze voor de Overijsselse samenleving inzetten. Met onze investeringen willen wij co-financiering en aanvullende investeringsgeldten van anderen uitlokken, zodat de maximale hefboom voor Overijssel ontstaat.
- Wij zijn tegen verdere lastenstijging voor onze inwoners. Daarom spreken wij af dat de opcenten op de motorrijtuigenbelasting bevroren blijven op het huidige tarief.
- Om de slagvaardigheid en het vermogen om in te spelen op maatschappelijke opgaven van de provincie te vergroten geven wij aan het nieuwe college de opdracht om uiterlijk aan het eind van deze collegeperiode meer flexibiliteit te brengen in de structurele begroting van de provincie.
- Onze inhoudelijke ambities, zoals in dit coalitieakkoord benoemd, geven wij een financiële duiding. De financiële vertaling van dit coalitieakkoord werken wij uit aan de hand van onze hoofdogaven (zie tabel op de volgende pagina). Wij creëren daarmee bewust ruimte om samen met de partijen in de Staten en onze partners een nadere invulling te geven aan het coalitieakkoord én te kunnen anticiperen op opgaven op de lange(re) termijn. Voor het realiseren van onze inhoudelijke ambities uit dit coalitieakkoord stellen we een aanvullende investeringsimpuls van in totaal € 244 miljoen beschikbaar.
- Wij maken de afspraak om tegenvallers in eerste instantie binnen de betreffende hoofdogave 'op te lossen'. Indien dit niet tot oplossingen leidt, vindt een integrale afweging plaats.
- De huidige vrije investeringsruimte bedraagt in totaal ca. € 219 miljoen. Hiervan komt € 100 miljoen beschikbaar volgens de jaarschijven 2016 – 2019 en ca. € 119 miljoen in de Algemene reserve. In het laatstgenoemde bedrag is een meevaller van ca € 16 miljoen verwerkt, die vrijvalt binnen het dossier breedband – vanwege de ontwikkelingen in het Cogas-gebied – zonder dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de ambities op het terrein van digitale bereikbaarheid.
- Wij geven het college de opdracht er voor te zorgen dat onze financiën ook aan het eind van de collegeperiode op orde zijn en dat er voor de volgende collegeperiode vrije ruimte beschikbaar is – een totaal van € 40 miljoen over vier jaar – om te investeren in de opgaven die dan aandacht vragen. We kiezen er daarom bewust voor om € 10 miljoen van de huidige investeringsruimte onbenut te laten. Dit betekent dat de beschikbare vrije ruimte voor deze collegeperiode in totaal € 209 miljoen bedraagt.

- Het huidige lopende investeringsprogramma zetten wij in beginsel voort. Voor het realiseren van de hoofdgaven in dit coalitieakkoord investeren wij € 244 miljoen extra. Dit bedrag komt bovenop de bestaande geplande investeringen van € 1.408 miljoen in de periode 2015-2019. Om voldoende dekking te hebben voor onze aanvullende investeringsimpuls, voeren we binnen het huidige investeringsprogramma Kracht van Overijssel en de fondsen voor een totaalbedrag van € 36 miljoen aan heroverwegingen door. Hiermee komen de totale geplande investeringen in de periode 2015-2019 op een bedrag van € 1.616 miljoen. De uitwerking hiervan binnen de hoofdgaven staat in de tabel hieronder. De genoemde bedragen zijn inclusief de fondsen, die revolverend worden ingezet. Een groot deel van het bedrag bij de hoofdgave natuur en landbouw heeft betrekking op de realisatie van de ontwikkelopgave EHS/N200, die gefinancierd wordt uit gedecentraliseerde rijks gelden en autonome middelen.
- In de beschikbare budgetten is nog geen rekening gehouden met de mogelijke meevaller vanuit de Escrow-Essent middelen. Mochten deze middelen vrijvallen dan spreken wij af deze middelen tot een bedrag van € 40 miljoen op de volgende wijze aan de hoofdgaven toe te delen: economie en werkgelegenheid € 15 miljoen, energie en duurzaamheid € 10 miljoen, mobiliteit € 15 miljoen. Voor de overige meevallers geldt de algemene lijn dat deze als vrijvallende middelen worden toegevoegd aan de Algemene reserve.

(bedragen * € 1 miljoen)

	Bestaande geplande investeringen 2015-2019 (incl. fondsen)	Nieuwe en / of aanvullende investeringen (incl. fondsen)	Heroverweging KvO en fondsen	Totale investeringen (incl. fondsen)
Bestuursstijl en kwaliteit bestuur	2	10	-	12
Economie en werkgelegenheid	118	108	-	226
Leefomgeving	156	14	-1	169
Mobiliteit	567	61	-6	622
Natuur en landbouw	326	8	-4	330
Energie en duurzaamheid	204	-	-20	184
Cultuur en sociaal	7	21	-	28
Europese fondsen	27	22	-	49
Diverse projecten	-	-	-5	-5
Totaal	1.408	244	-36	1.616

Portefeuilleverdeling

De hoofdonderdelen van de verschillende portefeuilles in het college van Gedeputeerde Staten zijn hieronder weergegeven.

Portefeuille CDA 1:

- Economie (incl. innovatie en recreatie & toerisme)
- Techbase Twente
- Financiën
- Deelnemingen

Portefeuille CDA 2:

- Landbouw en natuur
- Cultuur (incl. monumentenzorg en erfgoed)
- Nb-vergunningen

Portefeuille VVD:

- Ruimtelijke ontwikkeling (incl. wonen en ondergrond)
- Financieel toezicht gemeenten en waterschappen
- Grondbeleid
- Handhaving

Portefeuille D66:

- Duurzaamheid en energie
- Milieu
- Europa (incl. Agenda Stad/Urban Agenda)
- Personeel en organisatie
- Vergunningverlening

Portefeuille ChristenUnie:

- Mobiliteit
- Water
- Sociaal

Portefeuille CdK

- Voorzitter GS en PS
- Rijkstaken
- Kwaliteit openbaar bestuur

